

PROGRAMM: LINNUD LINNAS

TEEMA: LINNUD ASULATES

AUTOR: Helle Kont, Tartu Keskkonnahariduse Keskus, helle.kont@teec.ee

KONSULTANDID: Vilju Lilleleht, Tiina Lilleleht

PROGRAMMI KASUTAJA KOHUSTUSED: Käesolevaid õppematerjale (programmilehed ja töölehed) võib kasutada ainult juhendamistasuta õppepäevade raames. Kõikidel teistel juhtudel on nõutud eraldi kirjalik kokkulepe Tartu Keskkonnahariduse Keskuse esindajaga www.teec.ee.

EESMÄRK:

Õppida tundma asulates kohanenud linnuliike ja jälgida nende eluviisi: jälgida linde kas üksikult või parvedes tegutsejaid, uurida nende toitumist, analüüsida, kuidas linnud mõjutavad inimesi ja inimesed linde.

SIHTGRUPP: 5. – 9. klassi õpilased

LÄBIVIIMISE AEG JA KESTUS: aastaringi, kevadel ja sügisel on mõnevõrra huvitavam, 1-2 tundi

LÄBIVIIMISE KOHT: Tartu linn, ka teised asulad.

SEOS ÕPPEKAVAGA:

5.-7. klassi loodusõpetus, 8.klassi bioloogia
Kodukoht (5.kl.), elus ja eluta looduse seosed (6.kl.), lindude mitmekesisus, lindude elutegevus, lindude kaitse (8.kl.).

VAHENDID: kirjutamisalus, tööleht, kirjutamisvahend, binokkel, linnumääraja (soovitavalt piltmääraja).

VÕTMESÕNAD: paigalinnud, rändlinnud, kohanemine, toitumisala, linnuliikide eristamise tunnused.

NÕUTAVAD TAUSTATEADMISED: Tabelis märgitud lindude määramine välimuse järgi, (piltmääraja) kasutamisoskus

© Helle Kont (Tartu Keskkonnahariduse Keskus) 2007

TEGEVUSED

Lindude vaatlemist võite planeerida mitmel erineval moel:

1. Valige vaatlemiseks üks kindel ala (park, aed, tänav).
2. Valige võrdlemiseks 2-3 erinevat elukeskkonda, näiteks: tänavate ristmik, park ja südalinna jalakäijate tänav.
3. Läbige linnas mingi marsruut, mille kavandate juba varem linnaplaanil.
4. Valitud alal seiske erinevates paikades 5-10 minutit ja täitke töölehe küsimustik ja tabelid.
5. Kokkuvõte: iga rühm esitleb oma vaatluste kokkuvõtet, mille põhjal võib vormistada koondtabeli või stendi. Vaatlusi võib korrata erineval ajal samades paikades ja kogutud andmete põhjal saab koostada nt ettekande või kujundada klassi stendi.

ÕPETAJAT ABISTAV TAUSTAINFO

Lindude kohanemisel inimeste lähedusega pöörake tähelepanu järgmistele asjaoludele:

1. Seosed linnaga:
  - ehitistega ja tänavatega (viibivad ehitistel, pesad ehitistes jms.)
  - puudega, põõsastega, muruga
  - inimeste loodud toitumiskohtadega (toidumajad, maha puistatud toit)
  - otsesed kokkupuuted inimestega (meelitamine, tõrjumine)
  - lindude tegutsemisjäljed linnas: pesad, väljaheidetega reostatud ehitised, ausambad jm
  - muu (võib täpsustada)
2. Vajadusel võib lisada muid tegevusi, nt linlaste küsitlemise:
  - inimeste teadlikkus linnalindudest – kas ja keda on märganud (mitu liiki)
  - mida arvatakse linnalindudest – kas on tülik või on tore, et nad linnas on
  - mida peaks tegema lindude juurdemeelitamiseks või tõrjumiseks

Kokkuvõtte vaatluskäigu tulemustest ja arutelu:

1. Võrrelda linnuliikide hulka erineva iseloomuga linnaosades
2. Võrrelda eri linnuliikide isendite hulka erineva iseloomuga linnaosades (erinevaid vaatluskäike võib ka osadeks jaotada ja omavahel liita). Võib võrrelda ka lihtsalt kohatud lindude hulka.
3. Mida linnud linnas teevad (tulemusi võib rühmitada ka liikide kaupa, samuti vastavalt erineva iseloomuga linnaosadele)?
4. Missuguste linna koostisosadega ja kuidas linnud seotud on.

© Helle Kont (Tartu Keskkonnahariduse Keskus) 2007

5. Otsida vastuseid küsimustele:

- Miks linnud tulevad linna?
- Kas linnad on sobiv elupaik lindudele?
- Kuidas muuta linna vastuvõetavamaks lindudele?
- Kas linnud on oodatud inimeste kaaslased linnades?

Mõistekaartide koostamisel joonistage nooled vastavalt mõju suunas lindudelt inimestele või vastupidi.

Näiteks: LINNUD **ilus laul** INIMESED ; INIMESED **toidavad** LINNUD

→ →

SOOVITATAV KIRJANDUS:

Eesti lindude välimääraja, E. Kumari, Valgus 1984

Eesti laululinnud, L. Rootsmäe, H. Veroman, Valgus 1974

Koduümbruse linnud, E. Edula, Valgus 2003

Linnusõbra taskuraamat. Euroopa linnud. P. Hayman, R. Hume Varrak, 2004

Neid linde me tunneme. A. Nõmme, K. Joost, õppematerjal lindudest. ELF, Tartu 2006

Vaatleme linde, J. Elts, Valgus 2001

Väike talilinnuraamat, T. Valker Maalehe Raamat, 2005

Väike veelinnuraamat, T. Valker Maalehe Raamat, 2006

Tartu
Keskkonnahariduse
Keskus

© Helle Kont (Tartu Keskkonnahariduse Keskus) 2007

